

Sygn. akt I ACa 820/13

I ACz 1337/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jolanta Terlecka
Sędzia:	SA Zbigniew Grzywaczewski (spr.)
Sędzia:	SA Elżbieta Patrykiewicz
Protokolant	st.sekr.sądowy Dorota Kabala

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa W. M. C. (1)

przeciwko S. S.

o zachówek

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 19 września 2013 r. oraz zażalenia powódki na zawarte w tym wyroku rozstrzygnięcie o kosztach procesu, sygn. akt I C 1320/10

I. oddala apelację i zażalenie;

II. zasądza od pozwanego S. S. na rzecz powódki W. M. C. (2) kwotę 5.488,87 (pięć tysięcy czterysta osiemdziesiąt osiem 87/100) złotych tytułem kosztów procesu za II instancję.

I ACa 820/13

I ACz 1337/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19.09.2013r., Sąd Okręgowy w Siedlcach zasądził od pozwanego S. S. na rzecz powódki W. M. C. (1) kwotę 296.832 złote z ustawowymi odsetkami od dnia 19.09.2013r. oraz koszty procesu w kwocie 4.331 złotych i orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych.

W uzasadnieniu Sąd I instancji podał, że spadkodawczyni Z. S. zmarła 4 lutego 2009r. W chwili śmierci była wdową. Posiadała czworo dorosłych dzieci: S. S., J. S., W. S. i W. C.. W. C. jest córką zmarłej z pierwszego małżeństwa. 13 lipca

2007r. Z. S. sporządziła testament w formie aktu notarialnego przed notariuszem R. N., na mocy którego do całego spadku powołała swojego syna S. S..

7 września 2007r. Z. S. umową darowizny, rep. A nr (...) sporządzoną przez notariusza R. N. w Kancelarii Notarialnej w M., przeniosła na S. S. własność nieruchomości o powierzchni 1,03 ha położoną we wsi C. składającą się z działek o numerach ewidencyjnych (...), nieruchomość o powierzchni 0,28 ha położoną we wsi K. stanowiącą działkę o numerze ewidencyjnym (...), nieruchomość o powierzchni 0,70 ha położoną we wsi M. stanowiącą działkę o numerze ewidencyjnym

(...)nieruchomość o powierzchni 2,02 ha położoną we wsi K. składającą się z niezabudowanej działki o numerze ewidencyjnym (...) oraz zabudowanej działki o numerze ewidencyjnym (...).

Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim postanowieniem z 8 września 2010r. sygn. akt I Ns 1663/09, stwierdził, iż S. S. nabył w całości spadek po zmarłej Z. S..

W skład spadku po Z. S. nie weszły żadne aktywa.

W chwili śmierci matki Z. S., W. C. miała 64 lata. Przebywała na emeryturze. Od 2005r. była osobą niepełnosprawną, a od

9 kwietnia 2008r. ustalono jej stopień niepełnosprawności /orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności/. Była trwale niezdolna do pracy.

Biegły M. M. (1) określił wartość rynkową nieruchomości o powierzchni 1,03 ha położonej we wsi C. składających się z działek numer (...) na kwotę 161 000 zł, (...) na kwotę 155 000zł i (...) na kwotę 214 000zł, nieruchomości o powierzchni 0,28 ha położonej we wsi K. stanowiącej działkę numer (...) na kwotę 43 000zł, nieruchomości o powierzchni 0,70 ha położonej we wsi M. stanowiącej działkę o numerze ewidencyjnym (...) na kwotę 158 000zł, nieruchomości o powierzchni 2,02 ha położonej we wsi K. składającej się z niezabudowanej działki o numerze ewidencyjnym (...) na kwotę 79 000zł oraz zabudowanej działki o numerze ewidencyjnym (...) na kwotę 971 000zł. Łącznie biegły wyliczył wartość rynkową wszystkich darowanych nieruchomości na kwotę 1 781 000zł. Natomiast biegła H. C. określił wartość rynkową nieruchomości o powierzchni 1,03 ha położonej we wsi C. składającej się z działek numer (...) na kwotę 89 000zł, (...) na kwotę 54 900zł i (...)na kwotę 193 800zł, nieruchomość o powierzchni 0,28 ha położoną we wsi K. stanowiącą działkę o numerze ewidencyjnym (...) na kwotę 52 100zł, nieruchomość o powierzchni 0,70 ha położoną we wsi M. stanowiącą działkę o numerze ewidencyjnym (...) na kwotę 93 800zł i 68 200zł, nieruchomość o powierzchni 2,02 ha położoną we wsi K. składającą się z niezabudowanej działki o numerze ewidencyjnym (...) na kwotę 88 800zł oraz zabudowaną działkę o numerze ewidencyjnym (...) na kwotę 386 100zł. Łącznie biegła wyliczyła wartość rynkową wszystkich darowanych nieruchomości na kwotę 1 634 600zł. Różnica pomiędzy wycenami działek obu biegłych wyniosła 146 400zł. Pozwany kwestionował obie opinie. Sąd jako podstawę rozstrzygnięcia przyjął opinię biegłego M. M. (2). Została ona sporządzona po poszerzeniu informacji nadesłanej przez Starostwo Powiatowe w M., dotyczącej cen nieruchomości zabudowanych, niezabudowanych, rolnych i leśnych położonych w obrębach miasta H., M., K., D., D. i K. w okresie od 2009 do 2011r., w związku z czym jest ona pełniejsza.

Zgodnie z art. 991 § 1 kc. zstępnym spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należy się, połowa wartości udziału spadkowego, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Stanowi to zachówek, którego me może być pozbawiony wolą spadkodawcy. Udział powódki w przypadku dziedziczenia ustawowego wynosiłby %. Ustalenie substratu zachowku wymaga określenia czystej wartości spadku, która stanowi różnicę pomiędzy stanem czynnym

spadku, czyli wartością wszystkich praw należących do spadku, według stanu z chwili otwarcia spadku i cen z chwili orzekania o zachowku, a stanem biernym spadku, czyli sumą długów spadkowych, z pominięciem jednak długów wynikających z zapisów i poleceń. Po określeniu czystej wartości spadku dolicza się do niej, wartość darowizn dokonanych przez spadkodawcę, bez względu na to, czy były one uczynione na rzecz spadkobierców, uprawnionych do zachowku, czy też innych osób.

W powyższej sprawie powódka jako nie powołana do dziedziczenia z mocy testamentu, na mocy art. 991 § 1 k.c. uprawniona jest do otrzymania zachowku od jedyne go spadkobiercy, czyli S. S.. W myśl art. 993 k.c. do ustalenia wartości zachowku konieczne jest ustalenie wartości spadku. W skład udziału spadkowego wchodzi nieruchomości darowane pozwanemu przez matkę 7 września 2007r. i z tego tytułu podlegają zaliczeniu na poczet udziału spadkowego stanowiącego podstawę do obliczania zachowku należnego powódce. Ustalając wartość stanu czynnego spadku Sąd me uwzględnił darowanej powódce przez matkę maszyny do szycia pod koniec lat 60-tych, krowy w latach 70-tych materiałów na budowę domu, to jest cementu, który wystarczy na zalanie fundamentów w latach 70-tych. Ponadto korzystania z pracy koma, dawania jej artykułów żywnościowych oraz świadczenia pomocy w pracy w gospodarstwie rolnym przez zmarłą i jej rodzinę. Były to darowizny zwyczajowo przyjęte w danych stosunkach. Postępowanie dowodowe nie wykazało, aby miały on jakąś szczególnie wysoką wartość. Również me mogła być zaliczona darowizna nieruchomości dokonana przez rodziców ojca powódki na jej rzecz, gdyż ustawodawca nakazuje doliczać tylko darowizny dokonane przez spadkodawcę. Sąd uznał, że w skład udziału spadkowego wchodzi tylko nieruchomości darowane pozwanemu 7 września 2007r. Wartość powyższych nieruchomości Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego z zakresu szacowania wartości nieruchomości, M. M. (2), według stanu z chwili dokonania darowizny, a według cen z daty sporządzania opinii i wynosi ona 1 781 000zł. Sąd uznał przedmiotową opinię za wiarygodną, sporządzona została przez biegłego odpowiedniej specjalności i wysokich kwalifikacjach zawodowych. Wybrane przez biegłego metody i techniki wyceny przedmiotowych nieruchomości: określenie wartości działek budowlanych i części działek o przeznaczeniu budowlanym-podejście porównawcze, metodą porównywania parami, określenie wartości działek rolnych i części działek o przeznaczeniu rolnym, także części działki nr (...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym i budynkiem gospodarczym podejście porównawcze, metodą korygowania ceny średniej, w odniesieniu do szacowania gruntu leśnego i drzewostanu - podejście mieszane metodą wskaźników szacunkowych gruntu, dały możliwość ustalenia najbardziej prawdopodobnych wartości rynkowych wskazanych nieruchomości. Łączną wartość spadku Sąd ustalił na kwotę 1 781 000zł złotych.

Wysokość zachowku określa art. 991 § 1 k.c., wynosi on połowę wartości udziału jaki przypadałby uprawnionemu przy dziedziczeniu ustawowym, natomiast jeżeli uprawniony do zachowku jest osobą małoletnią albo trwale niezdolną do pracy wysokość ta wynosi dwie trzecie wartości tego udziału. O małoletniości lub trwałej niezdolności do pracy decyduje stan rzeczy istniejący w chwili otwarcia spadku. Kodeks cywilny nie zawiera definicji pojęcia trwałej niezdolności do pracy, za trwale niezdolnych do pracy uważa się tych spadkobierców, którzy osiągnęli wiek - kobiety 60 lat, a mężczyźni 65 lat i nie wykonują stałej pracy. W chwili śmierci matki, W. C. miała 64 lata i przebywała na emeryturze już od 2003r. w związku z czym nie wykonywała stałej pracy, która stanowiłaby dla niej główne źródło utrzymania, a ponadto od 2005r. była osobą niezdolną do pracy. Należy przyjąć, iż należy powódce zachówek powinien wynosić dwie trzecie wartości udziału spadkowego gdyż, w dacie otwarcia spadku była ona trwale niezdolny do pracy, co potwierdziła opinia biegłego lekarza specjalisty z zakresu medycyny pracy. W związku z powyższym zachówek powódki wynosi 2/3 z % to jest 1/6 całości wartości spadku.

Ostatnią czynności przy obliczaniu wysokości zachowku należnego powódce było mnożenia substratu zachowku przez udział spadkowy powódki, stanowiący podstawę obliczenia zachowku to jest /1 781 000 złotych x 1/6=296 833,33 zł /. Powódka żądała 296 832zł, co stanowi wysokość zachowku należnego powódce. Roszczenie o zachówek staje się wymagalne z chwilą określenia przez sąd jego wysokości według cen z daty orzekania o nim i dopiero z tą datą staje się możliwe naliczanie odsetek za opóźnienie w związku z czym odsetki od zasądzonej kwoty Sąd zasądził od dnia wydania wyroku, w pozostałym zakresie żądanie oddalił.

Sąd nie uwzględnił żądania pozwanego w zakresie oddalenia powództwa ze względu na brak chęci otrzymania nieruchomości przez powódkę, jeszcze za życia zmarłej. Jeżeli uznać, iż tak sformułowany zarzut miał wykazywać sprzeczność zasądzenia należnej jej kwoty z zasadami współżycia społecznego, to zdaniem Sądu zachodziłaby ona wówczas, gdyby w świetle reguł lub wartości moralnych powszechnie, społecznie akceptowanych żądanie zapłaty należności z tytułu zachowku musiało być ocenione negatywnie. Dokonując oceny roszczenia powódki w tym aspekcie trzeba mieć na uwadze, że prawa uprawnionego do zachowku przysługujące mu ze względu na szczególnie, bardzo bliski stosunek rodzinny, istniejący między nim a spadkodawcą, służy urzeczywistnieniu obowiązków moralnych, jakie

spadkodawca ma względem swoich najbliższych oraz realizacji zasady, iż nikt nie może na wypadek swojej śmierci rozporządzić swoim majątkiem zupełnie dobrowolnie, z pominięciem swoich najbliższych. Względy te nakazują szczególną ostrożność przy podejmowaniu oceny

o nadużycia prawa przy żądaniu zapłaty sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości zachowku. Powódka nie otrzymała żadnego wartościowego majątku od swojej matki i z faktu braku chęci otrzymania wcześniej pewnych nieruchomości, nie może być pozbawiony tylko 2/3 przypadającego jej udziału w spadku. Obniżenie wysokości zachowku może więc mieć miejsce

w przypadkach zupełnie wyjątkowych, już samo pozbawienie uprawnionego do zachowku korzyści ze spadku w drodze dziedziczenia jest dla niego okolicznością krzywdzącą i dolegliwą, a stanu tego nie powinno jeszcze pogłębiać ograniczenie możliwości realizacji roszczeń z tytułu zachowku.

Powódka na rozprawie 19 września 2013r. cofnęła powództwo ponad kwotę 296 832 zł i zrzekła się roszczenia. Postanowieniem z 19 września 2013r. Sąd umorzył postępowanie. W tym zakresie została obciążona kosztami sądowymi.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. W toku postępowania powódka W. C. poniosła tytułem kosztów procesu kwotę

5 801,81zł, na którą składają się: opłata stosunkowa od pozwu w kwocie 500 zł, zaliczka na wydanie opinii biegłych 5 301,81zł. Z sum Skarbu Państwa zostały poniesione wydatki w kwocie 10 456,71 zł. Łączna suma wydatków w sprawie wyniosła 15 758,52zł. Roszczenie powódki zostało uwzględnione w zakresie kwoty 296 832 zł, co stanowi około 60 % spośród całej żądanej pierwotnie sumy 500 000zł dochodzonej przez powódkę. Tym samym w zakresie 40 % przegrała ona proces, w tej zaś części wygrał go pozwany. Tym samym pozwany powinien zostać obciążony 60 % z ogólnej sumy wydatków poniesionych w sprawie (15 758,52 zł x 60%) co daje 9 456zł, zaś powódka powinna ponieść wydatki w 40%, to jest 6 302,52zł,

w związku z tym, iż uiściła już kwotę 5 301,81zł. Sąd od 6 302,52zł odjął 5 301,81zł i nakazał pobrać od powódki brakującą część w kwocie 1002zł, zaokrąglając ją do pełnej złotówki. Od zasądzonej na rzecz powódki kwoty

nakazał pobrać od pozwanego opłatę stosunkową 14 842zł. Ponadto Sąd zasądził na rzecz powódki wynagrodzenie pełnomocnika, które zgodnie

z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, późn. 1348) wynosiłaby 7 217zł, w związku z tym, iż powództwo zostało uwzględnione w 60% Sąd przyznał je w kwocie 4 331 zł.

W złożonej apelacji pozwany zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z zebranymi dowodami co do wartości poszczególnych nieruchomości, w szczególności wartości zabudowań na działce nr (...) oraz nieuwzględnienie, że działka ta od dłuższego czasu jest zalewana i nie można przyjąć wartości szacunkowych „biegłych majątkowych”;

2) brak oceny stanu zdrowia pozwanego, a już z materiału dowodowego akt sprawy wynika, że od lat pozwany jest inwalidą

II grupy i aktualnie nie jest zdolny do pracy i potrzebuje opieki osób trzecich;

3) pominięcie niewłaściwego stosunku do matki w ostatnich latach jej życia i obciążenie pozwanego wszystkimi obowiązkami jej utrzymania, z których się wywiązał;

4) nieuwzględnienie przez Sąd świadczeń materialnych na rzecz powódki jak i wieloletniej pomocy przy budowie i prowadzeniu jej gospodarstwa;

- 5) „obłudne” stwierdzenie o umieszczeniu przez pozwanego matki w przytułku, podczas gdy matka znalazła się tam z uwagi na konieczność specjalistycznej opieki;
- 6) „wyłudzenie” od matki pełnomocnictwa;
- 7) naruszenie „art. 233 kpc” przez zaniechanie oceny zeznań przesłuchanych w sprawie świadków i niepoczynienie ustaleń odnośnie relacji między stronami;
- 8) naruszenie art. 5 kc przez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy zachodziły w sprawie przesłanki do oddalenia powództwa ewentualnie do obniżenia zachowku ze względu na trudną sytuację zdrowotną i finansową pozwanego;
- 9) naruszenie art. 320 kpc poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy pozwany nie ma środków na pokrycie zachowku.

Wniósł o jego zmianę i oddalenie powództwa ewentualnie obniżenie wysokości zachowku i rozłożenie go na raty z odsetkami od terminu płatności oraz odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami sądowymi i kosztami procesu na rzecz powódki.

W złożonym przez powódkę zażaleniu wniosła ona o nakazanie pobrania od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwoty 10.458 zł w miejsce kwoty 9.456 zł (pkt II wyroku), zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 13.001,85 zł tytułem kosztów postępowania (pkt IV wyroku) i uchylenie obciążenia powódki częścią nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt III).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja podlega oddaleniu.

Podniesione w apelacji zarzuty są bezpodstawne i nie mogą prowadzić do podważenia zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny podzieliła wszystkie ustalenia i wnioski Sądu I instancji i uznaje je za własne.

Zarówno bezpodstawny jak i gołosłowny jest zarzut apelacji jakoby ustalając wartość poszczególnych nieruchomości, a w tym zabudowań na działce nr (...), Sąd I instancji dopuścił się sprzeczności ustaleń z zebranymi w sprawie dowodami, gdyż poza będącą podstawą ustaleń w tym zakresie i orzekania opinią biegłego (rzeczoznawcy majątkowego) M. M. (1), w sprawie nie ma innej opinii rzeczoznawcy majątkowego, która mogłaby być podstawą takich ustaleń.

Sąd I instancji niespornie ustalił, że wywołana wcześniej opinia biegłej H. C. nie mogła być podstawą takich ustaleń, gdyż wobec upływu roku od jej ostatniej aktualizacji, utraciła ona swoją moc, a opinia biegłego M. M. (1) została sporządzona po „poszerzeniu” informacji nadesłanej przez Starostwo Powiatowe w M. co do cen nieruchomości w obrębach położenia przedmiotowych działek.

Apelacja bezpodstawnie zarzuca też, że nie zostało uwzględnione, iż niezabudowana część działek nr (...) jest zalewana, gdyż już biegła H. C. uwzględniła tę okoliczność i zastosowała współczynnik korekcyjny (0,9) prowadzący do obniżenia jej wartości, a biegły M. M. (1) określił wartość całej działki nr (...) na kwotę o 22.900 złotych niższą niż to uczyniła biegła H. C. (vide k. 106 i 596).

Przypomnieć też należy, że po otrzymaniu opinii biegłego M. M. (1) pozwany w piśmie z dnia 8.02.2013r. zaakceptował wycenę działek nr, nr(...) a co do wyceny działek nr (...) oświadczył, iż „pozostawia to w gestii sądu” (vide k. 612).

W opinii uzupełniającej biegły M. M. (1) podtrzymał wycenę działek nr, nr (...)i po otrzymaniu tej opinii pozwany nie zgłosił do niej żadnych zastrzeżeń (vide k. 629, 639 oraz 649 – 650v i 705 – 706v).

Chybiony jest zarzut apelacji, że Sąd I instancji nie uwzględnił „świadczeń materialnych” na rzecz powódki oraz wieloletniej pomocy przy budowie i prowadzeniu jej gospodarstwa, gdyż tenże Sąd prawidłowo ustalił, iż były to

drobne darowizny zwyczajowo przyjęte w danych stosunkach (wiejskich stosunkach rodzinnych) i nie wykazano aby miały one jakąś istotną wartość. Potwierdzeniem tego jest też i to, że tak przed Sądem I instancji jak i w apelacji pozwany nie wskazywał i nie wskazuje jakiegokolwiek kwoty z tego tytułu.

Z tego tytułu jest to więc także zarzut całkowicie gołosłowny.

Wbrew twierdzeniu apelacji Sąd I instancji nie ustalił, że pozwany umieścił matkę w przytułku, a rozbieżne twierdzenia stron w tym zakresie nie mają w tym sporze znaczenia.

Istotne jest tutaj to, że wbrew twierdzeniu apelacji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie uzasadnia jej zarzutu niewłaściwego stosunku powódki do matki, gdyż takich dowodów w sprawie nie ma.

Sam pozwany przyznał bowiem przed Sądem I instancji i przyznaje w apelacji, że po drugim udarze matki to powódka wzięła matkę do siebie

i opiekowała się nią, a to czy trwało to przez 7 miesięcy, czy tylko przez 4 miesiące nie ma tutaj znaczenia (pozwany: w piśmie z dnia 14.07.2011r., k. 92-93, w trybie art. 299 kpc, k. 706 i uzasadnienie apelacji k. 744).

W tym sporze (o zachówek) nie wnoszą zeznania przesłuchanych w sprawie świadków, gdyż tak jak i pozwany – także w apelacji – podnosili oni, że powódka nie pracowała „na tych działkach”, a tylko matka stron, o czym, brat i pozwany bowiem okoliczności te są w tej sprawie bez znaczenia.

Powódce należy się zachówek z ustawy, co jest całkowicie niezależne od tego czy „na tych działkach” pracowała czy też nie.

Z tego względu – skoro te zeznania nie są istotne w sprawie – Sąd I instancji nie naruszył „art. 233 kpc” (zapewne chodzi o art. 233 § 1 kpc).

Wskazane wyżej okoliczności oraz trudna sytuacja zdrowotna powoda, który jest inwalidą II grupy w żadnym razie nie mogły uzasadniać zastosowania w sprawie art. 5 kc i na jego podstawie oddalenie powództwa lub też obniżenie zachowku, a twierdzenie apelacji, że pozwany ma trudną sytuację finansową jest całkowicie bezpodstawne, gdyż poza rentą miesięczną w kwocie około 1.000 złotych miesięcznie ma on – co ustalono w tej sprawie – majątek o znacznej wartości tj. 1.781.000 złotych, zaś powódka ma tylko emeryturę w kwocie około 950 złotych miesięcznie i również trudną sytuację zdrowotną (jest trwale niezdolna do pracy).

W takim stanie faktycznym sprawy Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że brak było jakichkolwiek podstaw do obniżenia zachowku na podstawie art.

5 kc, gdyż może to mieć miejsce tylko w sytuacjach zupełnie wyjątkowych, która w sprawie nie wystąpiła, a normy dotyczące prawa do zachowku są właśnie odzwierciedleniem zasad moralnych. Zachówek stanowi bowiem minimum zagwarantowanego udziału w spadku spadkobiercy ustawowemu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.01.2001r., IV CKN 250/00, LEX nr 490432 i uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7.02.2013r., II CSK 403/12, LEX nr 1314389).

Sąd I instancji nie naruszył też art. 320 kpc, gdyż brak jest podstaw do przyjęcia, że w sprawie zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek”.

Wbrew twierdzeniu skarżącego nie jest on osobą nie mającą „środków na pokrycie zachowku”, gdyż jak wyżej wskazano, posiada on znaczny majątek bo o wartości 1.781.000 złotych. Już przed Sądem I instancji pozwany oferował powódce – tytułem rozliczenia zachowku – dwie działki, ale powódka godziła się tylko na część niezabudowanej działki nr (...), na co wówczas pozwany nie wyrażał zgody (k. 558 i 649v). Na rozprawie apelacyjnej w dniu 11.06.2014r. pozwany godził się już także na część niezabudowanej działki nr (...).

Możliwe jest więc albo ugodowe uregulowanie „zapłaty” tej kwoty poprzez przeniesienie własności części działki nr (...) (po jej wydzieleniu) lub też dokonanie sprzedaży jej części przez pozwanego innej osobie i zapłatę zasądzoną kwoty powódce.

Jest to możliwe, gdyż z opinii biegłego M. M. (1) wynika, że niezabudowana część działki nr (...) ma wartość 673.000 złotych (k. 596), zatem już 44 % tej działki wystarczyłoby do zapłaty zasądzonego zachowku.

Na pozwanym, który jest tutaj dłużnikiem spoczywa obowiązek uzyskania wydzielenia takiej części tej działki i przeniesienie jej własności na rzecz powódki lub też sprzedanie jej – względnie innej działki – osobie trzeciej i dokonanie zapłaty na rzecz powódki (art. 354 § 1 kc).

Jak wyżej wskazano, pozwany może to uczynić i to już teraz, a jeśli nie to może to nastąpić w podobny sposób w postępowaniu egzekucyjnym.

Przypomnieć należy, że na należny zachówek powódka czeka już co najmniej od 2010r.

Bezasadne jest też zażalenie powódki na orzeczenie o kosztach procesu (i nieuiszczonych kosztach sądowych), gdyż ich stosunkowe rozdzielenie jest zawsze najbardziej sprawiedliwym rozstrzygnięciem w tym zakresie i to w każdej sprawie, w tym w sprawie o zachówek, a żądanie powódki było znacznie wygórowane.

Z tych względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc (co do zażalenia w zw. z art. 397 § 2 kpc) orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 kpc oraz § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 7 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 461), które obejmują wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 75 % stawki minimalnej (5.400 zł) oraz zwrot brakującej uiszczony zaliczki na bieglego w kwocie 88,87 złotych (k. 810).

25.06.2014r.

ZG/dk